

מעדני אשר

שאלות וחקירות בענייני פרשת השבוע

י"ל ע"י מכון "מעדני אשר" בית שמש

פרשת תולדות תשפ"ג
גליון תתקכ"ה (שנה כ')

ואפילו רבינו הקדוש, אשר כל ישראל השכימו לפתחו, ושכיחי מתיבתא גביה טפי, כמבואר בגמ' דנה י"ד ע"ב מ"מ פסיק לר"ש בריה למיזל לבי רב תריסר שני, כמבואר בגמ' כתובות ס"ב ע"ב ואפילו מארץ ישראל לחוץ לארץ, נדדו ללמוד תורה, אף על גב, שהיה שם בארץ ישראל ישיבות, כמ"ש תוס' שבת ט' ע"ב, ד"ה הא לן וכו'.

ועוד ראייה: מהא דאיתא בגמ' מגילה ט"ז ע"ב ב' גדול ת"ת, יותר מכבוד אב ואם שהרי י"ד שנים שהיה יעקב אבינו נטמן בבהמ"ד של שם ועבר, לא נענש, ומדוע לא נענש, הרי היה יכול ללמוד אצל יצחק, אלא חזינו דכיון דגלה כדי ללמוד תורה, אעפ"י שלמד, ושמש יצחק אביו כל ימיו, מ"מ, הא עדיף טפי.

ומסיק החתם סופר: היוצא מזה, שיש לצאת ללמוד תורה, אפילו כשהאב גאון ורב גבורה וישיבה בביתו כיצחק אבינו, ורבינו הקדוש, מ"מ יש לילך למקום ישיבה אחרת, ומכל שכן כשאין ישיבה במדינה, שיש לנו ולנוע למקום דבוק חבירים, ופלפול תלמידים ההגונים יראי ה' ושומרי תורה.

ובדרשות חתם סופר חלק א' ע"מ ק"א ע"מ ב' טור ד' כתב וז"ל דאנו רואים מימי עולם ושנים קדמוניות שנמצא עיקר התורה באותם התלמידים אשר הם חוץ לבית אבותם מהלכים בגולה מצפים לשלחן אחרים בארץ לא להם.

ובתפארת ישראל על המשניות כתב ג' טעמים מדוע טוב לגלות למקום תורה: {האחד} הדרבה שעשוע ילדות וחבירים ששמחו נפשו בשחרית ימיו, מוכרח לעזובם ברצותו לעלות בסולם ההשכלה, ובביתו ההרגל יכריחו לבלי לפרוש מהם.

השני בבית אביו ישאר תמיד ילד, דבשבתו על חיק אבותיו, רחמי יולדיו ישכרוהו באהבתם, ויישנוהו על ברכי תפנוקים, וישכח גם הוא תכליתו להתחזק להיות איש.

השלישי הדבר ידוע שהאדם יתאמץ יותר לעשות טוב מתוך חפשיות, ממה שיעשה ע"י הכרח מאחרים, אולם בעודו בבית אביו, לא תתאמץ נפש הבן המשכיל להשגיח על עצמו להתעלות בגרם המעלות, בידעו כי אבותיו ישגיחו עליו וידריכוהו במתג ורסן תוכחותיהם, אולם אעפ"כ יצר לב האדם רע מנעוריו, וכעיר פרא לפעמים לא אבה לעצתם, ותוכחת נאץ לבו, אבל בראותו את עצמו עזוב לעצמו מכל משגיח ומדריך, ואין לו מי שיזרזנו למלאכתו, אם עיני שכל לו יפתחם ויזדרז למלאכתו ויט שכמו לסבול עול הזהב, להצליח א"ע בעצמו.

התודה והברכה

רציתי להודות מקרב רגשי הלב לאדמו"רים ורבני הקהילות וישיבי על מדין וראשי ישיבות וכן למאות ידידי ורועי מכל רחבי הארץ שפיארו את שמחתי שמחת האירוסין לבתי תחי' עב"ג וזכה"ח המופלג בתור"ש פאר היחס כמו **שלמה גולדמן** נ"י בחיר ישיבת טשעבינ בנז של מחותני הרה"ג רבי **מרדכי גולדמן** שליט"א ר"מ בזויעל - ובקרלן ונכדם של הגאון המפורסם רבי **דוד גולדמן** שליט"א גאב"ד זויעל בני ברק והגאון המפורסם רבי **סיני מאיר פרנקל** שליט"א גאב"ד יבניאל וברכת מזל טוב לאבי הגאון המפורסם רבי **חיים יעקב מנחם שוורץ** שליט"א דומ"צ קרית צאנו נתניה ורב בית החולים לניאדו ולחמי הגאון המפורסם רבי **בן ציון רייך** שליט"א איש אמנון ויד ימינם של אדמו"ר בית צאנו שהטריחו עצמם באהבה שמקלקלת את השורה לשמוח בשמחתנו ובעה"ת בשמחתכם אשוב לכם כנמולכם הטוב

גליון זה נודב ע"י ידידנו הנדיב הנכבד

הרב **משה חיים מיללער** שליט"א בארא פארק לרגל שמחת אירוסין נכדו

הבה"ח המופלג בתור"ש **יעקב נ"י**

בן לבנו ידידנו הרב **ישעי אשר זעליג** שליט"א בני ברק עב"ג בת הרב **דב קרייזמן** שליט"א אלעד יאה רעוא שבזכות זיכוי רבבות זיכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

ברכת מזל טוב

לידידנו העומד לימין המערכת בכל עת הרה"צ רבי **ישראל הגר** שליט"א בית שמש לרגל שמחת אירוסין בנו ידידנו הבה"ח המופלג בתור"ש כמו **משה נ"י** מבחירי ישיבת עץ חיים באבוב בני ברק עב"ג בת **כ"ק האדמו"ר משומרי אמונים** שליט"א אשדוד וברכת מזל טוב לאביו **כ"ק האדמו"ר משאף ויזניץ** שליט"א ולחמיו **כ"ק האדמו"ר מליטשיק** שליט"א יאה רעוא שבזכות מעשיו הכבירים להרבות תורה וחסידות בישראל יזכה לרוות נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

איך יכול להיות שיצחק אהב את עשיו יותר מיעקב שישב ולמד כל היום תורה?
בפרשתן כ"ה כ"ח ויאהב יצחק את עשיו כי ציד בפיו ורבקה אוהבת את יעקב.

יש להקשות: איך יכול להיות שיצחק אהב את עשיו בגלל ציד בפיו, יותר מבנו יעקב שלומד כל היום, כך מקשה בחזקוני, ובשל"ה, ובמהרי"א.

איכא כמה תרוצים:

א. גבי יצחק כתיב ויאהב, ללמדך שלא היה יצחק אוהבו תמיד אלא באותו זמן כי ציד בפיו, אבל גבי יעקב שהיה איש תם כתיב ביה ורבקה אוהבת את יעקב אהבה תדירה, כך תירץ בחזקוני בפרשתן.

וכן בשל"ה הקדוש בפרשתן דרך חיים תוכחת מוסר כתב בכאן רמוז הא דנתן אבות פ"ה משנה ט"ז כל אהבה שהיא תלויה בדבר בטל הדבר בטל האהבה וכל שאינה תלויה בדבר האהבה מתקיימת, על כן יצחק שאהב את עשו בשביל ענייני עולם הזה, כתיב "ויאהב" לשון עבר, כי כשלא הביא ציד בטלה האהבה, "רבקה אהבת את יעקב" בשביל עולם הבא הנצחי, אומר אוהבת, שאוהבת תמיד ולא פוסק, וזהו מוסר גדול שלא יאהב האדם ענייני עולם הזה באהבה רבה וחשיקה, אבל התורה והמצוות, 'אהבתי תורתך כל היום היא שיחת' תהלים ק"ט צ"ו, וכן כתב במהרי"א על התורה.

ב. ע"פ מה שהקשה הכתב סופר בפרשתן על דברי רש"י שכתב על הפסוק "איש יודע ציד איש שדה" וז"ל שידוע לרמאות את אביו איך מעשרים את התבן ואיך מעשרים את המלח, והקשה למה שאל ורימה דווקא במצוה זו, וגם למה תבן ומלח, ומתרחץ כי רצה להתנצל עצמו לפני אביו על שהוא עוסק בענייני עולם הזה והוא איש שדה, ולא נוהג כיעקב לישוב באהל של תורה, ואמר לאביו כי הוא מעשר את שלו ונותן לתלמידי חכמים, תלמידים העוסקים בבית שם ועבר, והיינו איש יודע ציד לרמאות את אביו איש שדה, שצד ורימה אביו בהתנצלותו על כי הוא איש שדה ומלאכתו בשדה, כי הוא עושה בזה מצוה כיששכר וזבולון, ושאל לאביו איך מעשרים התבן ומלח, שהוא נותן מעשר מכל ונותן לתלמידי חכמים, ולא לבד שנותן לו הצורך בו ביותר שאי אפשר בלאו הכי, אלא שנותן לו מלח על הפת, וגם מקום לשכב נותן לו, ונותן לו גם תבן שישכב עליו ולו על הארץ, ע"כ לפי הנ"ל אתי שפיר, מעדני אשר, ועיין בפנים יפות בפרשתן.

ג. בספר דברי מאיר להר"מ מפרעמישלאן וצ"ל כתב דבר נורא דלרבו הבעל באר מים חיים היה לו בן שלא הלך בדרך הישר אעפ"כ נתן לו כל הצטרכותו, ובתפלתו אמר רבש"ע הבט כאשר אני עושה עם בני, מכל שכן אתה ראוי להתנהג עם בניך אעפ"כ שאין עושים רצונך, ואיתא בגמ' שבת פ"ט ע"מ ב' בניך חטאו יאמרו ליצחק אז יענה פלגא עלי ופלגא עליך, נראה שיצחק הפליג בטענותיו שירחם ה' על בניו וטען גם כנ"ל הבט כי גם לי היה בן רשע אעפ"כ אהבתי אותו, וזה ויאהב יצחק את עשיו כי ציד בפיו למען יהיה ציד בפיו יצחק וטענה חזקה לעתיד לבא.

ובספר בעל שם טוב בפרשתן כותב דבר פלא: שהקדוש רבי מיכל מזלאטשוב מביא בשם רבו מרן הקדוש רבינו הבעל שם טוב זצלה"ה, שמיום שרימה עשו את יצחק גרם שאין שום צדיק יוכל לראות על בנו שום דבר רע.

ד. ע"פ מה שהיה מורגל בפיו של החפץ חיים לכל פונה שביקש ממנו ברכה למה תטריחו עצמכם לבא אלי ולמה זה לכם לבקש ברכתי והלא הברכות מסורות בידכם, וככתוב אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו, הרי לכם כל ברכות האמורות בתורה, לכו עיסקו בתורה ושמרו את מצותיה והחזיקו את התורה ואת לומדיה ומבטוחים אתם כי תחול על ראשכם ברכת ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת, נמצא שאין יצחק צריך לברך את יעקב, שהרי הוא יושב אהלים בבית מדרשם של שם ועבר ושוקד על התורה ועל העבודה, והרי הוא ברוך מאליו בברכת התורה לא כן עשו שהוא איש ציד איש שדה, פירש רש"י אדם בטל ובטל מן התורה ולית ליה מדרגמה כלום, הוא הצריך לברכת אב, כך כתב בחפץ חיים על התורה בפרשתן.

ה. בדרך צחות דהדרך הוא דכשהאמא אוהבת את אחד מבניה ונותנת לו ממתקים האח השני מקנא והולך לבכות לאביו שאמא נותנת ממתקים רק לשני, ועל ידי זה מראה אביו חבה להשני וגם נותן לו, וזה שאמר הפסוק "ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו ורבקה אוהבת את יעקב", רצה לומר שהציד של עשיו היה שעשו טען לאביו שרבקה אוהבת את יעקב, לכן הראה לו יצחק שהוא אוהב אותו, כך כתב במשנה שכיר בפרשתן, וכן בתפארת יחזקאל לוקיני הגה"צ יחזקאל טוסיג זצ"ל.

מה הרבותא של רבינו הקדוש היה הרבה אוכל בסעודה
הרי לא נהנה מעולם הזה כלום?

בפרשתן כ"ה כ"ג ויאמר ה' לה שני גוים בבטןך.

איתא בגמ' ע"ז י"א אמר רב יהודה אמר רב, אל תקרא גוים אלא גאים זה אנטונינוס ורבי שלא פסקו מעל שלחנם לא צנון ולא חזרת, לא בימות החמה ולא בימות הגשמים.

יש להקשות: מהא דאמרינן בגמ' כתובות ק"ד א' שבשעת פטירתו של רבי זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה ואמר רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהנתי אפילו באצבע קטנה" ופירש רש"י: "ולא נהנתי בעולם הזה אפילו לפי הטורח שיגעתי באצבע קטנה שלי", פירוש שהוא דבר מועט, א"כ איך אמרינן הכא שהיה לו על שולחנו כל המטעמים, כך מקשה בתוס' ע"ז י"א, וכן במזרחי בפרשתן.

איכא כמה תרוצים:

א. מכל מקום אוכלי שלחנו היו רבים, ועל אותו שלחן אמרו שלא פסק ממנו לא צנון ולא חזרת, אבל הוא באמת לא נהנה, כך תירץ בתוס' ע"ז י"א.

ב. על פי הא דנפסק בשולחן ערוך אורח חיים סימן רל"א סעיף א' אמרו חכמים כל מעשיך יהיו לשם שמים, שאפילו דברים של רשות, כגון האכילה והשתיה וההליכה והישיבה והקימה והתשמיש והשיחה וכל צרכי גופך, יהיו כולם לעבודת בוראך, או לדבר הגורם עבודתו, שאפילו היה צמא ורעב, אם אכל ושתה להנאתו אינו משובח, אלא יתכוין שיאכל וישתה כפי חיותו, לעבוד את בוראו, וכן אפילו לישוב בסוד ישרים, ולעמוד במקום צדיקים, ולילך בעצת תמימים, אם עשה להנאת עצמו והשלים חפצו ותאותו, אינו משובח אלא א"כ עשה לשם שמים, וכן בשכיבה, א"צ לומר שבזמן שיכול לעסוק בתורה ובמצות לא יתגרה בשינה לענג עצמו, אלא אפילו בזמן שהוא יגע וצריך לישן כדי לנוח מיגיעתו, אם עשה להנאת גופו אינו משובח, אלא יתכוין לתת שינה לעיניו ולגופו מנוחה לצורך הבריאות שלא תטרף דעתו בתורה מחמת מניעת השינה, לפי הנ"ל אתי שפיר, דאף על פי שלא היה חסר לרבינו הקדוש כלום משולחנו, לא בימות החמה ולא בימות הגשמים, מ"מ הוא לא התכוון ליהנות כלום מאלו הדברים, והיטב אשר אמר שלא נהנה מעוה"ז כלום אפילו באצבע קטנה, כך תירץ הגר"א א"ח ס' רל"א, וכן בגליוני הש"ס מגילה י"ב ע"מ א'.

ג. ע"פ מה שמביא ר' עובדיה מברטנורא בספרו עמר נקא בפרשתן דרבים מבני עמנו פירשו צנון וחזרת רמז לדברי תורה וצנון משל אל הקושיות והפירוכוין, לשון צנון ושנון וחזרת משל אל התירוצין והתשובות מלשון חזרה והשבה, לפי הנ"ל אתי שפיר, מעדני אשר.

ובחתם סופר בדרשות בלקוטים על הפרשה חלק ב' ע"מ 810 כתב דגמ' הנ"ל מליצה נאה: היות האדם בימי הרווחתו נח לו ללמוד בעיון וחריפות יותר על מה שיחזור בלימודו לשמוע בישן, וההפך בימים שאין לו בהם חפץ כי אז לפכוחי פחדא יחזור על מה שלמד כבר, ולא יטריח את עצמו לעיין בעומק ובחריפות, אבל לא זה הדרך אשר בחר בו ה' כי אם בכל עת וזמן יהא שוה לטובה לאחוז בזה וגם מזה אל ינח ידו, וזה היה רבי שבין בימות החמה המתואר לימי עונג ונחת ובין בימות הגשמים שהם ימי יסורים וצער כמו הסתיו עבר בשיר השירים, בשני הזמנים הללו בשוה לא פסק מעל שלחן ישיבתו לא צנון שהוא חריף, ולא חזרת לחזור על לימודו דמר בכל יום ודמר בכל יום.

קול המעדנים

"כנס לכל הנציגים של מזומנים של השטיבלך דחסידי גור בירושלים"
שהתקיימה במושב קוממיות

"כנס בענין כוחה של תפילה לחסידי ויזניץ מבני ברק"
שהתקיימה בקיבוץ חפץ חיים

שמחת בית צדיקים לבת כ"ק מרן האדמו"ר מויעבסק שליט"א
בהשתתפות מאות ועשרות אורחים מחו"ל
שהתקיימה בירושלים

משיב בהלכה

מדור זה נודב תערך ע"י ידידו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א - מנהגן

משיב בהלכה שיתן וידיעת ההלכה | כל ההלכות הם משו"ע ומשנה ברורה

א שאלה טלטול מוקצה. הרב אברהם והרב אריאל לומדים בכלל, בחברותא, הלכות שבת. ראש הכולל שאל אותם האם מותר לטלטל מוקצה בטלטול מן הצד כדי להשתמש בו בהיתר במקום אחר וביקש שהעונה על השאלה יביא הוכחה לדבריו מהמשנה ברורה. למחרת נגשו הרבנים לראש הכולל, הרב אברהם אמר שמותר והרב אריאל אמר שאסור. מה המקורות לדבריהם ומה הדין?

ב שאלה – אמירה לגוי. הרב ישראלי שכח לחבר את הפלטה של שבת לחשמל, רבע שעה אחרי שקיעת החמה ראתה זאת הגב' ישראלי והזעיקה את בעלה מבית המדרש. כשהגיע הרב ישראלי לביתו היה כבר 45 דקות אחרי השקיעה. האם מותר לו לקרוא לגוי ולומר לו לחבר את הפלטה לחשמל? (כל התבטלים על הפלטה היו מבושלים כל צורכם ובחוס של יותר מיד סולדת).

ג שאלה הרמת קליפת בננה מהמדרכה. חיים באום הלך בשבת בבוקר לבית הכנסת וראה על המדרכה, סמוך לבית הכנסת, קליפה של בננה. האם מותר לו להרים את קליפת הבננה ולהשליך אותה הצידה כדי שלא יחליקו בה בני אדם?

ד הכנה משבת לחול, חידוד. הרב לוי והרב מזרחי, גילו בשבת בשעה 16.15 (השקיעה ב-16.40), כל אחד בביתו, שלא נשאר לו יין/מיץ ענבים להבדלה במוצ"ש. כיצד יתכן שלרב מזרחי יהיה מותר לקחת בשעה 16.15 בקבוק יין משכן לצורך ההבדלה שתיעשה במוצאי שבת, ולרב לוי יהיה אסור?

כללי המצוות

- ה** חידה. מה הראיה שמותר להערים ולגנוב דעת ועוד, לצורך כבוד מצוה?
ו כבוד מצוה. מתי הוא רק עניין ומצוה לכתחילה ומתי הוא חיוב גמור?
ז כבוד מצוה. האם עדיף לאדם לכבד ת"ח וצדיק שיקיים למצוה או שיקיים בעצמו (למשל יש לו שילוח הקן בביתו) דאולי יהיה בזה קיום של כבוד מצוה, או שמצוה בו עדיף?
ח חידה. באיזה מצוות אדם לא חייב לשמוע לאביו, ובכל אופן מצינו בפרשה שאב ציוה לבנו מצוה זו, ומדוע?
ט כמה כללים בהלכות עניני המצוה שייכים לדינא דכבוד המצוה?
י חידה. איזה מצוה האדם מקיים ועל ידה נמחלים עוונותיו ומה מיוחד במצוה זו?

כללי השתתפות

- כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
- כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
- כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
- ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
- שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לבוררים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. -יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה ייכנס בעזרה"ל לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג. -שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון בעמ' ד'.

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח טבת תשפ"ג

מי שיש לו מסעדה האם יש לו איסור למכור לאדם שלא יברך ולא יטול ידיים? בפרשתו כ"ה ל"ד ויעקב נתן לעשיו לחם וזידי ערשים ויאכל וישת וגו'.

קימ"ל אור"ח סימן קס"ג אסור להאכיל למי שלא נטל ידיו, משום לפני עור לא תיתן מכשול.

וכן קימ"ל אור"ח סימן קס"ט לא יתן לאכול אלא למי שידוע בו שיברך.

הנה בפנים יפות בפרשתו כתב דיעקב לא רצה לתת לעשיו את הלחם, משום שלא נטל ידיו, ועשיו לא רצה ליטול ידיו דאמר אני עייף, ולכך אמר לו עשיו הלעיטני, ואם אדם מאכיל את השני אין צריך נטילת ידיים.

יש להעיר על דבריו: הרי להלכה קימ"ל אור"ח סימן קס"ג האוכל צריך נטילת ידיים אע"פ שאחר נותן לתוך פיו ואינו נוגע במאכל.

ואולי כוונתו: דהוא סבר כן, כמו שיש צד כזה בגמ' חולין ק"ז ע"מ ב' אבל להלכה באמת זה לא עצה כיון דקימ"ל דחייב בנטילה.

יש לחקור האם יש איסור לבתי מלון או מסעדות שהם בחזקת יהודי להכניס שם יהודים שהוא יודע שמסתמא לא יטלו ידיים ולא יברכו, ועובר על לפני עור לא תתן מכשול או דילמא ליכא איסור.

הנה איסור לפני עור מבואר בגמ' ע"ז ר"ע דאינו עובר אלא בתרי עברא דנהרא, היינו דווקא באופן שאין השני יכול לקיים העבירה בלא הסיוע שלך, אבל אם יכול לקיים העבירה בלא סיוע ליכא איסור לפני עור, לפי הנ"ל ליכא איסור לבתי מלון ומסעדות להאכיל ליהודים שיאכלו בלא ברכה, דיש הרבה בתי מלון ומסעדות איפה שיכולים לאכול.

אבל יש לדון: לפי מה שכתבו התוס' שבת ג' ע"א דאע"ג דליכא איסור לפני עור כשיכול לקיים בלא הסיוע של השני, מ"מ איכא איסור דרבנן של מסייע לעובר עבירה, לפי הנ"ל אסור למכור.

הנה בשו"ת מהרש"ם ח"ו סימן י"א נשאל בבתי משקאות שנותנים לאכול ולשתות בכסף לכל הבאים, ורבים המתפרצים מן הישראלים אוכלים בלא נטילת ידיים ובלא ברכת המוציא, האם אסור משום לפני עור לא תתן מכשול.

ומסיק דליכא איסור: דאע"ג דאיכא שיטות דמסייע לעוברי עבירה איכא איסור אלי ביכול לעשותו בלא סיוע, מ"מ דווקא במסייע בגופו או בממונו דרך שאלה, אבל דרך מכירה ליכא איסור דברשותו של לוקח הוא, וכן פסק בשו"ת תורת חסד אור"ח סימן ה' וכן מסיק בשו"ת בית יצחק אור"ח סימן כ"ט, וכן בשו"ת דברי יציב אור"ח סימן פ', ועיין שו"ת מהר"א אור"ח סימן ד'.

כשאמא אומרת לבנה לעשת דבר להיפך ממה שציוה האבא

האם צריך לשמוע בקולה?

בפרשתו כ"ז ו ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמור הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשיו וגו' ועתה בני שמע בקולי לאשר אני מצוה אותך.

איתא בפרקי דרבי אליעזר פרק ל"ב אמרה רבקה אל יעקב בני הלילה הזה אוצרות טללים נפתחים, הלילה הזה העליונים אומרים שירה, עשה מטעמים לאביך ויאכל עד שהוא בעודו חי יברכך, והוא שהוא בקי בתורה פחד לבו על קללת אביו, אמרה לו אמו אם ברכה עליך ועל זרעך, ואם קללה עלי ועל נפשי, שנאמר ותאמר לו אמו עלי קללתך בני.

ובביאור הרד"ל שם הסביר מה הכוונה בגלל שהוא בקי בתורה: דהכוונה ע"פ מה דאמרינן בגמ' קידושין ל"א ע"מ א' שאל בן אלמנה אחת את ר' אליעזר אבא אמר והשני מים ואימא אומרת השקיני מים, איזה מהם קודם, אמר ליה הנה כבוד אמן ועשיו כבוד אביך, שאתה אמן חייבים בכבוד אביך, ולכן פירוד יעקב שהרי צריך לשמוע בקול אביו.

יש להקשות: מדוע יש חיוב לשמוע בקול האב יותר מהאם בגלל שהאמא נמי חייבת בכבודו של האב, הרי האב נמי מצווה בכבוד האמא כמו דאיתא בגמ' יבמות ס"ב ע"ב האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוח ולא תחטא, וכן כתב הרמב"ם הלכות אישות פרק ט"ו הלכה י"ט וכן צו חכמים שיהיה אדם מכבד את אשתו יתר מגופו, א"כ שיהא הלכה שכבוד שניהם שוים ויעשה מה שרוצה כמו שלאחר גרושין של ההורים יכול לעשות מה שרוצה כיון דכבוד שניהם שוים, כך מקשה בבאר שבע כריתות כ"ח ע"א, וכן בערוך לגר כריתות, וכן בעיני יעקב שם.

איכא כמה תרוצים:

א. הא דתנן מפני שהוא ואמו חייבין בכבוד אביו, היינו בדיני כבוד שהבן חייב לאביו מאכיל ומשקה מלביש ומכסה מכניס ומוציא, והא דאמרינן שיהא אדם מכבד את אשתו יותר מגופו, היינו בשאר דברים כגון במלבושים וכיוצא בזה, כך תירץ בבאר שבע כריתות כ"ח ע"א.

ב. ודאי מן הדין היא חייבת בכבודו, וכדתנן במשנה כתובות נ"ט ע"מ ב' אלו מלאכות שהאשה עושה לבעלה, ולא מצינו מלאכה שיתחייב האיש לעשות לאשתו, ומה שהביא הבאר שבע שיהא אדם מכבד את אשתו, לא מצינו בלשון זה משמע לשון חיוב אלא בברייתא שנינו יבמות ס"ב ע"מ ב' סנהדרין ע"ו ע"ב והמכבדה יותר מגופו, עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך, דמשמע מלשון זה שמדת חסידות הוא שימחול על כבודו נגדה, אבל ע"פ הדין היא חייבת בכבודו יותר, כך תירץ בערוך לגר כריתות כ"ח ע"מ א', וכן תירץ בעיני יעקב כריתות כ"ח ע"א.

